

Bölcs élet a hiábavalóság világában

Hogyan élünk? Hogyan élünk jól és bölcsen? Mi a titka a boldog életnek? Mi mindennek az értelme és célja? Ezeket a kérdéseket boncolgatja és válaszolja meg a Prédikátor. Hajlandó vagy meghallgatni egy régen élt, sokat tapasztalt, kíméletlenül őszintén gondolkodó ember szavait?

Én, a Prédikátor, *"Ezt gondoltam magamban: Megpróbálom, milyen az öröm, és élvezem a jót!"* Mindent kipróbáltam, amiről a legtöbben mégcsak álmodozni sem mertek.

Egy időben borral vidítottam magamat. Nem vesztettem el a fejemet, végig magamnál voltam, de az élvezetet kerestem. A legjobb borokat a legelőkelőbb helyeken. Sok boldog órát okozott, de a hiábavalóság és az üresség érzetét nem vette el.

Belevetettem hát magamat az alkotásba és a vállalkozásba. Házakat és palotákat építettem. Sikeres üzletember lettem. Gyönyörű szőlőket, paradicsomi szépségű kerteket szereztem: megtermett bennük minden exotikus gyümölcs és virág, amelyeket messzi földről hozattam. Barátaim még a nevüket sem ismerték ezeknek. Mesebeli gazdagságban és pompában éltem, gondom semmire sem volt. Tavakat építettem a sivatagban, oázisokat a pusztában, nem volt számomra lehetetlen.

Szolgák serege nézte feszülten kezem minden rezzenését. Csak intettem, és megtették, amit kívántam. Palotáim körül luxusautók, terepjárók, sportkocsik. Utazhattam vízen, széleseben száguldhattam a levegőben, nem volt számomra távolság. A föld minden zugába bármikor elmehettem. Nem volt senki más, akinek bármiből is több, szebb, nagyobb lett volna.

Messze földön híres zenészeim és énekeseim voltak. A legjobbkat válogattam ki és hozattam házamba. Művészetükkel semmihez nem fogható szépségekkel és élményekkel ajándékozták meg vágyódó és kereső lelkemet. Bármikor, amikor intettem, jöttek, hogy mennyei kóruossal enyhítsék szívem fájdalmait.

Nem tagadtam meg magamtól azt sem, ami a férfiakat gyönyörködteti: a szép nőket. Akit csak megkívántam, magamhoz vettem, hogy édesítsem életem.

Így éltem, és közben nem vesztettem el a fejem. Kerestem a bölcsességet, kerestem az értelmet. De amikor végignéztem mindezen, visszatekinttem a sok gyönyörre, a másoknak soha meg nem adatott exotikus bőségre, üres volt a szívem. Mindez olyan volt, mint a füst, mint a pára, mint a köd; olyan volt, mint amikor valaki meg akarja fogni a szelet, de hiába kapkod, üres marad a keze: hiábavalóság és hasztalan erőlködés.

De az élet értelmének keresését nem adtam fel. Ezért *"Azután arra törekedtem, hogy meglássam: mit ér a bölcsesség..." "..."Sok bölcsességet és ismeretet szereztem."* (Préd.1.16.) Elkezdtem magamat belevetni mindennek megismerésébe. A leghíresebb könyvtárakban a legnagyobb tudósok és filozófusok munkáit tanulmányoztam. Higgycétek el, olyan kitartó és szorgalmas voltam, hogy minden elődömnél és kortársamnál nagyobb ismeretre tettem szert. Népszerű lettem, tiszteltek, és gyakran kérték a tanácsomat. Felkérések záporoztak rám, hogy tartsak előadásokat és írjak könyveket. Nemzetközileg számon tartottak, a munkáimra való hivatkozásokat már számolni sem tudtam. Gondolataim minden fontosabb nyelven megjelentek, és mind a természet- mind a humán tudományok terén meghatározókká lettek. De minél többet láttam, annál jobban nőtt a fájdalom a szívemben. Amint egyre világosabban értettem a nagy összefüggéseket, annál jobban átéltem szívem magányát, és a tudás hiábavalóságát. Hiszen ugyanúgy elpusztulok, meghalok, semmivé leszek, mint az, aki még írni-olvasni sem tanult meg. Minden gondolatommal ugyanúgy elmúlok, mint az, aki csak azon gondolkodik, hogyan lopja meg

a másikat. Hamarosan ugyanúgy nem emlékszik rám senki, ahogy nem emlékeznek arra sem, aki egész életében semmit sem tett. A hiábavalóságtól való szabadulás lehetetlensége miatt elegendő lett az egészségből. Megutáltam az életet.

Elgondolkoztam minden munkámon, amit életemben végeztem. Nagyon sokat fáradtam, amíg mindazt elértem, ahol ma tartok. Keservesen megküzdöttem a szerzeményeimért. És mennyit fáradtam úgy, hogy semmi látszólagos eredménye nincs. Rutinszerűen ismétlődő feladatok, amelyeknek soha sincs vége. Nemhogy vége nincs, de eredménye sincs. Az egész olyan, mint a gyomlálás: kihúzod itt, kinő ott. Megjavítod ezt, tönkre megy az. Megvígasztalod az egyiket, baja van a másikkal. Túl vagy az egyik feladaton, de már ott a másik. Tudjátok, pontosan úgy van ez, ahogyan Isten mondta a kertben az első emberpárnak, amikor kiűzte őket: *"Legyen a föld átkozott miattad, fáradsággal élj belőle egész életedben! Tövis és bogáncsot hajt neked... Arcod verejtékével eszed a kenyeret, míg visszatérsz a földbe, mert abból vétettél. Bizony por vagy, és vissza fogsz tért a porba!"* (Gen. 3.17-19) Milyen igaz ez! És milyen kétségbeejtő! Kie lesz mindaz, amit megszereztem bölcsességgel, tudással, rátermettséggel? Mit fog vele tenni? Bölcs lesz, vagy ostoba? Befekteti vagy elveri? Ha az életem jó része a munka volt, aminek minden gyümölcsét más kapja, akkor volt-e az egésznek értelme? Ki tudja, hogy értékeli vagy nem, jóra használja, vagy rosszra? Ez is csak a szüntelen fájdalom és kétségek forrása!

Ezek után azt kérdezték, hogyan éljétek? Mi a végkövetkeztetésem? Mi a boldog élet titka? Hát halljátok: *"Nincs hát jobb dolog, mint ha az ember eszik, iszik, és jól él fáradságos munkájából. De beláttam, hogy Isten kezéből jön ez is. Mert ugyan ki ehetik és ki lehet vígan nála nélkül?"* Másképpen: *"Rájöttem, hogy nincs jobb dolog, mint ha örül az ember, és a maga javára törekszik egész életében. De az is Isten ajándéka, hogy az ember eszik, iszik és jól él fáradságos munkájából."* (3.12-13.), és megint: *"Ezért az örömet dícsérem, mert nincs jobb dolog az ember számára a nap alatt, mint ha eszik, iszik és örül, és ez kíséri munkáját egész életén át, amelyet Isten adott neki a nap alatt."* (8.15)

Mit mondasz, Prédikátor? - kérdezzük. Most hiábavalóság vagy "éljük jól a munkánkból"? Fájdalom vagy öröm? Pesszimizmus vagy boldogság? Miért mondja az ellenkezőjét annak, amit eddig hallottunk?

Egy református középiskolában egy diák a következő kérdést tette fel nekem: mit csináljunk, ha úgyszólván értelmese semminek? Nem értettem, miről beszél. Faggatózásomra kiderült, hogy vallásórán a tanár 45 percen keresztül azt bizonygatta nekik, hogy minden értelmetlen. De miért? Nem élni akarnak megtanítani egy református gimnáziumban? Ha igen, miért kellett megpróbálni az élet halál miatti teljes értelmetlenségéről meggyőzni a diákokat? A Prédikátor könyvét tanulták. Csak a következő órán ment tovább a tanár a gondolatmenettel. Engedte, hogy hasson a Prédikátor kíméletlen őszintesége. Mert a Prédikátor meg akar tanítani élni. Ezért megmutatja, hogy milyen hiábavaló, törekeny és múlandó az élet.

Az élet két pólusát tárja folyamatosan a szemünk elé: hiábavaló, fájdalommal teli, múlandó - ugyanakkor Isten ajándéka, amiben örömmel lehet. Az életben minden relatív: élvezet, bölcsesség, munka és semmi más meg nem elégti az emberi szívet, ami az örökkévalóságra teremtett. Ha bármi földi dologban keressük a boldogságot, jó, ha minél hamarabb meghalljuk a Prédikátort: szélkergetés. De ha az Örökkévaló Isten élete megfogant bennünk, az Úr Jézus Krisztusban adatott Szentlélek által, örömmel élvezhetjük a múlandó szép pillanatait. A keresztyén ember reménysége azonban ezen is túlmutat. Bár minden hiábavalóság alá vettetett, mi tudjuk, hogy Jézus Krisztus halála és feltámadása által az egész teremtett világ meg fog szabadulni ebből. Bár ez a reménységünk bizonyos, ebben az életben mi is együtt sóhajtozunk és vajúdunk a hiábavalóság miatt.

Hogyan éljük hát? Mi a boldog és bölcs élet titka?

E két pólus feszültségében való élet. Az élet öröm és szomorúság, remémység és csalódások furcsa keveréke. Egyiket sem tagadhatod le! Ha keresztyénként meg akarsz feledkezni arról, hogy egy bűnös és bukott világban élsz, csalódnod fogsz Istenben. Ebben az esetben nem veszel tudomást a világról, amelyben élsz. Nem tudsz mit kezdeni a bajokkal, fájdalommal, szenvedéssel, megmagyarázhatatlan történésekkel. Úgy érzed, mint Isten gyermekének, jogod van arra, hogy mindig minden kerek és egész legyen az életedben. Közben pedig a család, a munka, a szerzemények, a bölcsesség, az élvezetek mind-mind megpróbálják elfoglalni az örökkévalóság helyét a szívedben. Az ilyen ember mindig a többért hajt, és sohasem áll meg. Az életed egyre inkább hiábavaló szélkergetés, de te nem veszed észre. Ilyenkor jól jön a Prédikátor kemény őszintesége. Ébredj fel, lásd meg, milyen hiábavaló az életed. Minden elmúlik, minden semmivé lesz.

A másik pólus: élvezd az életet, ami Isten ajándéka. A Prédikátor itt mindig a legalapvetőbb dolgokról beszél: evés és ivás, munka, család. Az élet legelemibb, és éppen ezért legfontosabb területein legyen örömünk, mert Isten ezt adta nekünk. Ehhez le kell lassítani, meg kell állni, az élet szépségeit, Isten csodáit észre kell venni. Milyen nehéz ez nekünk a szerzeményeket hajszólv világban. De nemcsak ezért nehéz. Valami más is akadályoz abban, hogy hálával élvezzük az ételt, italt, fáradságos munkánk gyümölcsét, feleségünk, férjünk, családuknk. Mégpedig az, hogy keresztyének titokban úgy gondolkodunk, hogy ezeket a földi dolgokat Jézus hűséges és odaszánt követőinek nem illik élvezniük. Azt gondoljuk, ezek olyan "testi", fizikai, evilági dolgok. Élnvezni csak a bibliaolvasást, az istentiszteletet, a bibliaórát, a keresztyén szolgálatot szabad.

A Prédikátor meg akar tanítani élni. Élvezd a Teremtő ajándékait, de ne légy azoknak rabja! Éljj azokkal örömmel és hálával, mert kezéülv valók, de ne hidd, hogy ebben van az életed értelme. Mert amit most élvezhetsz, ott holnap a hiábavalósággal találkozol. Amiben ma gyönyörködhetsz, az holnapra elmúlik. De ahol ma fájdalom vesz körül, ott talán éppen holnap ragyog rád az Úr világossága.

Tudunk mi, keresztyének, így élni? Bölcsen és boldogan? Meg tudunk állni, hogy gyermekeink mosolyában, játékában gyönyörködjünk? Van időnk csodálni Isten ajándékát bennük? Tudunk tiszta szívvel és hálával örvendezni Istentől kapott társunknak? Férjek és feleségek: töltötök úgy időt együtt, amikor nem a munka, az otthon szépítése, fejlesztése, vagy a gyerekek körüli kérdések vannak a középpontban? Tudjátok (még) Isten ajándékaként élnvezni egymás társaságát?

Mi lesz a barátságokkal szerzeményközpontú, rohanó világunkban? Isten ajándéka számunkra egy barát? Képesek vagyunk örömmel élni a barátság csodálatos pillanatait? Van időnk egymásra?

Van szabadságunk arra, hogy kimenjünk a természetbe, és megfigyeljük, Isten sokszínű világát? Csodáljuk szépségét, amit elrejtett teremtett világába?

Meggazdagíthat bennünket egy-egy műalkotáson keresztül? Meg tudunk állni, hogy a zene, a képzőművészet, az irodalom egy-egy ihletett darabja rámutasson az élet szépségére és ajándékára? Máskor meg éppen törékeny és fájdalmas voltára.

Nincs időnk, mondjuk. Nincs, amíg az életet nem Isten ajándékaként, és ugyanakkor a hiábavalóság tudatában éljük. Amíg a szélkergetés az elfoglaltságunk, amíg nagyok, gazdagok, bölcsék, másokat megelőzők akarunk lenni, nem bírunk a jelenben élni. Mindig a következő feladatra koncentrálnk.

A Prédikátor meg akar tanítani bölcsen és boldogan élni. Ő sokat próbált és sokat tapasztalt. Általa a Teremtő Isten szól és hív: lásd meg életedben az üres és értelmetlen dolgokat, de ismerd fel az igazi ajándékokat is. ÁMEN!